

העדה

העאה
אלקין אביך
ועבדהו

גליון מיוחד לבחורי חמד • ערוכים מתוך משנתו של כ"ק מרן רבינו שליט"א

פטרון מערכת דעהו:

נתנדב לע"נ הרה"ח זאב ב"ר משה ע"ה
זו"ה האה"ח מרת פעריל ב"ר טובי ע"ה

גליון צ"ה - פרשת כי תצא - שנת תשפ"ב

מסילת ישרים

שיעורי השקפה ומוסר בדרך החסידות

**אם אין
אני לי מי לי:
אן ערליכער
בחור מאכט זיך
אייגענע 'גדרים'
און 'סייגים'
עמוד ה'**

משנת החסידות

שיעורים בספר התניא - פרק ל"ד
שיעור ס"ג (המשך ב' פרשת תרומה תש"ס)

ביאורים ויסודות מורחבים בתורת מרן הבעש"ט ותלמידיו זיע"א

**עוטה אור
כשלמה:
אור אלוקות
דייקא
בתוך כלים
ולבושים**

- א. וידריכם בדרך ישרה: השגות הנשמה בתוך כלי הגוף**
תחילת העבודה צריך להיות בתשוקה נפלאה וכלות הנפש הבאים מצד הנשמה | אחר דביקות כזו משיגים שאדרבה עיקר דביקות בהשי"ת הוא ע"י ירידת הנשמה למטה | ישראל בעת מתן תורה מתחילה 'פרחה נשמתו' אבל אח"כ עסקו במשכן להשכיח אלוקות בכלי | עבודת כל אדם בכל עת וזמן לעשות בליבו משכן לשכינה
- ב. דירה בתחתונים - ע"י מצוות מעשיות ולא ע"י אורות לחוד**
כמו שאין אדם עומד על ד"ת אלא אם כן נכשל בהן, כמו כן אינו משיג קדושת ארץ ישראל אלא אם נכשל בה בתחילה | המרגלים טעו בזה ולא ידעו שעיקר העבודה באר"י היא בכלי עוה"ז | משה רבינו לאחר כל הגילויים השתוקק דוקא להיכנס לאר"י כדי להמשיך כל האורות בכלי עוה"ז
- ג. יתרון האור מתוך החושך: האור מאיר ביותר כשמופיע מתוך החושך**
עיקר ההשגה במעלת האור הוא דייקא כשיוצא מתוך החושך | ירידת הנשמה לעוה"ז כדי להשיג את האור היוצא מתוך החושך | הקב"ה הוליק את ישראל במדבר מקום הס"מ כדי לגלות שם את האור | הנשמה יורדת מהעולמות העליונים לעוה"ז בחינת 'הוי גולה למקום תורה'

א.

וידריכם בדרך ישרה: השגות הנשמה בתוך כלי הגוף

תחילת העבודה צריך להיות בתשוקה נפלאה וכלות הנפש הבאים מצד הנשמה | אחר דביקות כזו משיגים שאדרבה עיקר דביקות בהשי"ת הוא ע"י ירידת הנשמה למטה | ישראל בעת מתן תורה מתחילה 'פרחה נשמתו' אבל אח"כ עסקו במשכן להשכיח אלוקות בכלי | עבודת כל אדם בכל עת וזמן לעשות בליבו משכן לשכינה

שבתחילה בשעת מתן תורה ביקשו ישראל להתדבק באלוקות כפי טבע הנשמה והיינו ע"י השגת האורות בלבד, ולכן 'פרחה נשמתו' (שבת פח.ג), כי רצו להפשיט עצמם מהגוף - בדרך 'רצוא' - ולהידבק בהשי"ת כפי שהוא מתגלה למעלה בעולמות העליונים. אך לאחר מכן חזרה נשמתו לתוך הגוף - בדרך 'שוב', ואז למדו השגה זו שאין צריכים לצאת מהגוף ולדבק בעליונים כדי להשיג אלוקות, כי הקב"ה נמצא בתחתונים ג"כ, ואדרבה עיקר שכינה בתחתונים ויותר שייך להשיג אורו כמו שהוא מופיע כאן למטה בתוך התלבושות הכלים, ולכן בא מיד אח"כ הצייו על הקמת המשכן שענינו להמשיך את האורות והשגת האלוקות של מתן תורה בכלים של עוה"ז.

עצמו מהכלים ולצאת מהעולם הגשמי המסתיר על האלוקות שבו, ולהידבק באור אין סוף כמו שהוא מתגלה למעלה בעולמות עליונים, ולטעום את טעם הדביקות שמצד הנשמה, ורק אח"כ יכול לשוב לתוך הגוף ולהמשיך את האורות שהשיג לתוך הכלים של עוה"ז. ולדוגמא, בתחילת העבודה ירגיש האדם דביקות באלוקות כמו שהנשמה מתדבקת בעליונים בבחינת 'טעמו וראו כי טוב ה', ע"י אמירת 'נשמת' בדביקות והשתכחות הנפש, או ע"י כלות הנפש ב'שמע ישראל' וכדומה, שכל אלו הם הרגשות הנובעות מטבעה של הנשמה. ואחר שכבר זכה האדם לטעום את הטעם הנפלא של דביקות בהקב"ה בדרך האורות, מעתה ילמד אותו הקב"ה השגה חדשה בעבודה, שיבוא לידי הכרה שאין צורך כלל לעלות למעלה בכדי להידבק באלוקות, אלא אדרבה ע"י ירידת הנשמה כאן למטה להשיג אלוקות כפי שהוא מתגלה בכלים, דהיינו במצוות מעשיות בגשמיות, יש לה יותר דביקות בהשי"ת, כי עיקר שכינה בתחתונים כאמור. אולם כל זה לא שייך רק לאחר שכבר היה להנשמה איזו השגה ותפיסה והרגש באלוקות וממילא היא מכשפת להמשיך ולהידבק בו גם מצד הכלים, אבל אם לא היתה לה כלל מתחילה איזו שייכות לדביקות, הרי אינה יודעת כלל שישנו דבר כזה של דביקות באלוקות ומהו התכלית של כל עניני תורה ומצוות.

בגליון הקודם התבאר שטעם בניית המשכן אחר מתן תורה היה כדי להמשיך בתמידות את האורות שנתגלו במתן תורה בתוך כלי עוה"ז, ולגלות בזה שגם בתוך הכלים של עוה"ז יכולים להתדבק באלוקות, ואדרבה עיקר ההשגה והתפיסה באלוקות היא דוקא בהתלבושות בתוך הכלים כאן למטה, כי עיקר שכינה בתחתונים.

בתחילה האדם מתדבק באלוקות מצד הנשמה בלבד, ואח"כ יכול להתדבק בה גם מצד הכלים

אמנם הגם שנתבאר כי שלימות העבודה היא להידבק באלוקות מצד הכלים שמתלבש בהם הקב"ה בעוה"ז ולא מצד האורות בלבד, הנה זו אכן התכלית הנרצית בעבודת האדם, אך מכל מקום בתחילת העבודה צריך האדם לעבוד את השי"ת בתשוקה נפלאה וכלות הנפש הבאים מצד הנשמה עצמה, ורק לאחר מכן בא העבודה להמשיך דביקות זו בכלים דוקא. וזה על דרך 'רצוא ושוב' (ע"פ יחזקאל א. יד), שבתחילה 'רצוא' דהיינו להתעלות אל האור אין סוף שלמעלה מכל העולמות, ואח"כ 'שוב', לשוב ולרדת לעוה"ז ולהתדבק בהשי"ת כפי שהוא מתגלה כאן למטה. והטעם לזה הוא, כי אם לא ישתדל האדם להשיג ולהרגיש היטב את הדביקות באלוקות כפי שהנשמה משנת אותה ע"י האורות, אזי לא תהיה לו השגה כלל בעניני אלוקות, ולא יידע כלל מה המבוקש בכל התורה ומצוות שעושה, כי מעולם לא היתה לו שום שייכות והרגשה באלוקות. לכן צריך מתחילה להפשיט

ביאור כפל הלשון בפסוק 'ויקחו לי תרומה' - תקחו את תרומתי

ביסוד זה נבין את הנאמר בתורה בהצייו של מלאכת המשכן (שמות כה, ב) 'דבר אל בני ישראל ויקחו לי תרומה מאת כל איש אשר ידבנו לבו תקחו את תרומתי', ולכאורה יש כאן כפל לשון בפסוק, שמתחילה כתיב 'ויקחו לי תרומה', ואח"כ נאמר שוב 'תקחו את תרומתי'. אך הדבר מבואר לפי האמור, כי מתחילה צייתה התורה על עצם הפעולה הגשמית של נתינת נדבה למשכן - 'ויקחו לי תרומה', שהוא החפצא של תרומה הניתנת למלאכת המשכן בכדי לעשות לו יתברך דירה בתחתונים. ואח"כ מוסיף הכתוב לפרש מי הוא זה שביכולתו להשיג אלוקות ע"י הכלים של המשכן, 'מאת כל איש אשר

במתן תורה 'פרחה נשמתו' מפני שהשיגו אלוקות מצד אור הנשמה, ואח"כ יכול להמשיך אלוקות במשכן וכליו

וכמו שהוא בפרט, כן היה בכלל ישראל בעת היותם לגוי,

בתחילה צריך האדם לבקש את השי"ת ע"פ הדרך שהוא מבין בעצמו ששייך להשיג בה אלוקות, דהיינו מצד הנשמה עצמה וע"י האורות בלבד, כי זהו הסדר שנראה לאדם בתחילת עבודתו שראוי ביותר לבקש ולהגיע לדביקות בדרגת אלוקות שהוא למעלה מכל העולמות, בחי' אור אין סוף פשוט. אולם דרך נקראת 'נכשל בהן', כי לאמיתו של דבר לא שייך להשיג אלוקות באופן הראוי ע"י דביקות בעליונים בלבד, כי עיקר שכינה מתגלית כאן למטה

והנה כשהאדם דבוק בבורא ע"י הכלים של תורה ומצוות ובארץ ישראל, אזי כלפי חוץ יכול הוא להיות נראה כאיש פשוט, ולקיים את התורה ומצוות באופן פשוט מאד, ועכ"ז הרי הוא דבוק בשעת מעשה באור אלקי

ידבנו לבו תקחו את תרומתי, כלומר שאדם שיש לו כבר נדיבות הלב וכלות הנפש לידבק בהשי"ת, וכבר ביקש להשיג אלוקות בדרך הנשמה שהיא למעלה מהעולמות, הנה 'מאת כל איש' - כזה - 'תקחו את תרומתי', שאדם הזה דוקא יוכל להשיג את השי"ת כאן למטה ע"י התלבשותו יתברך בתוך הכלים של המשכן.

אין אדם עומד על דברי תורה אלא א"כ נכשל בהן, היינו שני בחינות אלו של דביקות בהשי"ת
וזהו מה שאמר חז"ל (גיטין מג.) 'אין אדם עומד על דברי תורה אלא אם כן נכשל בהן', והיינו שאכן זהו הסדר המוכן משמים כדי לזכות להשגת התורה שהיא ההשגה והדביקות באלוקות, כי יש בה שני שלבים ודרגות. בתחילה צריך האדם לבקש את השי"ת ע"פ הדרך שהוא מבין בעצמו ששייך להשיג בה אלוקות,

גם על קדושת הארץ אין אדם עומד אלא א"כ נכשל בה
והנה איתא בכתבי הרה"ק רבי צדוק הכהן מלובלין ז"ע (ליקוטי מאמרים - הקדמה לספר יהושע), שכמו שנאמר בדברי תורה שאין אדם עומד עליהם אלא א"כ נכשל בהן, כמו כן אי אפשר לירש את ארץ ישראל אלא א"כ נכשלים בה בתחילה. והיינו שכדרך שנתבאר לגבי דברי תורה והשגת דביקות אלוקות, שאי אפשר לעמוד על דביקות אמיתית בהשי"ת אלא א"כ נכשל בה בתחילה, דהיינו שמבקש להידבק בהקב"ה רק כמו שהוא מופיע בעליונים בבחינת אור אין סוף, ורק א"כ מסוגל לעמוד על הסוד של 'עיקר שכינה בתחתונים', ככל החזיון הזה כן הוא הסוד בענין ירושת ארץ ישראל. כי הנה ארץ ישראל היא בחי' שלימות קיום התורה והמצוות, שהם 'משפט אלקי הארץ' (מלכים ב יז, כו; רמב"ן ויקרא יח, כה), ושלכן ירשו את ארץ ישראל רק לאחר קבלת התורה מפני שהם דומים זה לזה, וכמו כן אי אפשר ליכנס לארץ ישראל אלא א"כ נכשלים בירושתה מתחילה, וזו היתה טעות המרגלים שנשכלו בסדר ירושת ארץ ישראל.

המרגלים חשבו שהעבודה בארץ תהיה באופן רוחני בלבד, ולא השיגו שיעיקר שכינה בתחתונים
והיינו כמו שנתבאר בבחינת התורה, שמתחילה בשעת מתן תורה פרחו נשמתן של ישראל, כי חשבו שכדי להידבק באלוקות צריכים לעזוב את הגוף ולהפשט עצמו מכל עניני עוה"ז, ורק כך יכולים להשיג אלוקות בשלימות, כמו כן טעה המרגלים בענין קדושת ארץ ישראל, שסברו שכן שנקדושת הארץ גדלה מאד, הרי שבודאי תהיה עבודת כלל ישראל בבואם שמה לראות בה רוחניות בלבד, והיינו שהארץ תאיר מגודל קדושתה מעין הקדושה המושגת בשמי השמים, וכל עסקם בה יהיה רק בענינים רוחניים כמו תורה ותפילה במדרגה נשגבה, ולעסוק בשירות ותשבחות כל היום וכדומה, כי לכל הפחות צריכה היא להיות במדרגת קדושת מחנה ישראל בהיותם במדבר שעסקו אז כל היום רק בדברים רוחניים. ואע"פ שידעו היטב שהיא ארץ גשמית וכמו שאמר להם מרע"ה שהיא ארץ זבת חלב ודבש ושאר מעלותיה החומריות - שהם שהם רומזים על ענינים רוחניים מ"מ הרי אין מקרא יוצא מידי פשוטו שהיא ארץ טובה ורחבה בגשמיות ג"כ, בכל זאת חשבו המרגלים שהכוונה הוא שיש בה גם גשמיות, אבל עיקר ענינה הוא החלק הרוחני שבה. ולכן כאשר באו המרגלים לארץ ישראל ומצאו בה הרחבה גדולה של דברים גשמיים,

דהיינו מצד הנשמה עצמה וע"י האורות בלבד, כי זהו הסדר שנראה לאדם בתחילת עבודתו שראוי ביותר לבקש ולהגיע לדביקות בדרגת אלוקות שהוא למעלה מכל העולמות, בחי' אור אין סוף פשוט. אולם דרך זו של דביקות נקראת 'נכשל בהן', כי לאמיתו של דבר לא שייך להשיג אלוקות באופן הראוי ע"י דביקות בעליונים בלבד, כי עיקר שכינה מתגלית כאן למטה ע"י ההתלבשות בתוך כלים. וכאשר רואה האדם שאינו משיג אלוקות באופן הראוי ע"י דביקות בעליונים, והוא עומד על זה שאין זו תפיסה נכונה בהשי"ת, הנה נמצא כי עתה מלמדו הקב"ה סוד גילוי אלוקות למטה, ואז תהיה לו אכן תפיסה ראויה ודביקות נכונה בהשי"ת.

דירה בתחתונים - ע"י מצוות מעשיות ולא ע"י אורות לחוד
כמו שאין אדם עומד על ד"ת אלא אם כן נכשל בהן, כמו כן אינו משיג קדושת ארץ ישראל אלא אם נכשל בה בתחילה | המרגלים טעו בזה ולא ידעו שיעיקר העבודה באר"י היא בכלי עוה"ז | משה רבינו לאחר כל הגילויים השתוקק דוקא להיכנס לאר"י כדי להמשיך כל האורות בכלי עוה"ז
וראו את הפירות הגדלים בה שהם גדולים ביותר, וכל הארץ הקדושה מלאה כל טוב גם בגשמיות ממש, היה זה לחידוש נפלא בעיניהם ולא הבינו כיצד זה יתכן, כי עדיין לא עמדו על השגה זו שיעיקר הדביקות בהקב"ה המושגת בארץ ישראל היא ע"י כלים גשמיים, ולכן מיאנו לבוא אל הארץ. נמצא שהמרגלים נכשלו בענין זה של השגה באלוקות גם בירושת הארץ, כי חשבו שאין יכולים להשיג אלוקות רק כדרך שהנשמה משגת אותה בהתפשטות הגשמיות, ולא היו בטלים לרצון העליון המלמד לאדם דעת שארבה עיקר שכינה בתחתונים ושלמות ההכרה באלוקות היא רק כאשר מתדבקים בו מצד הכלים של עוה"ז, והיינו ע"י קיום תורה ומצוות בעולם הגשמי, אשר זה מהתקיים יותר בארץ ישראל.

טעות המרגלים שייכת גם בימינו
[וענין זה נוגע גם כהיום הזה, שכלפי חוץ נראה שהנהגה בארץ ישראל היא כמו בשאר כל הארצות, ונמצאים בה בתים רגילים כמו בכל מקום ועולם כמנהגו נוהג, ואין ניכרת בה כל כך לעין כל האלוקות והקדושה השורה בה. אמנם מי שמבקש את השי"ת כראוי, מסייעין לו משמים שאכן יוכל להשיג את עומק הקדושה המתגלית בארץ הנבחרת, שהיא קדושה עליונה מאד, והגילוי אלוקות המופיע בהתלבשות בתחתונים היא יותר ממה שהוא יתברך מתגלה בעליונים, וכאשר עומדים על השגה זו, כבר אין בחיצוניות שום סתירה אל הדביקות בהקב"ה.

ושלימות מדרגת גילוי זה היה בזמן שבית המקדש קיים, שאז היתה הקדושה המתגלית בכלי ארץ ישראל וביהמ"ק נראית ביותר לעין כל, ובזמן הזה אין לנו כי אם רושם ומעין ממה שנתגלה בזמן המקדש, שהמבקשים לזכות לקירבת אלקים בארץ ישראל, יכולים לחוש בתוכה את האלוקות כפי שהיא מופיעה בתחתונים].

משה רבינו ביקש להכנס לא"י מפני שידע שיעיקר גילוי אלוקות הוא בתחתונים ע"י תורה ומצוות
אמנם משה רבינו השיג הכרה זו על אמיתתה, שלאחר

פרק ל"ה

אֵךְ פָּרִי הַמִּשְׁפָּחָה אֹרֶז וְהָאֶרֶץ הַשְּׂכִינָה גַם עַל גּוֹפּוֹ וְנִפְשׁוֹ הַבְּהֵמָה, שְׁחִיא חַיִּינִית הַמְּלַבֶּשֶׁת גְּנוּפוֹ מִמֶּשֶׁ, צָרִיךְ לְקַיֵּם מִצְוֹת מַעֲשִׂיּוֹת הַנֶּעֱשִׂים עַל יְדֵי הַגּוֹף מִמֶּשֶׁ, שְׂאֵן פֶּחַ הַגּוֹף מִמֶּשֶׁ שֶׁנֶּעֱשִׂיהָ זֶה נִבְלָל בְּאֹרֶז ה' וְרִצְוֹנוֹ וּמִיָּחָד בּוֹ בְּיָחֹד נִמּוֹר

עבודת האדם בעוה"ז לעשות לו יתברך משכן בתוך ליבו
זו תכלית ירידת הנשמה בעוה"ז, לעשות לו יתברך משכן ומקום השראת השכינה דוקא בתוך הכלים והלבושים של העולם הגשמי. וע"ז נאמר 'ושכנתי בתוכם', 'בתוכו לא נאמר אלא בתוכם - בתוך כל אחד ואחד' (אלשיך שם), שביד כל אדם לבנות אצלו משכן להיות מוכן לשבתו יתברך, וכלשון הפיוט (ספר הדרים פל"ד) 'בתוך לבי משכן אבנה לזיווי', והיא עבודת כל יהודי בכל זמן ובכל מצב, להשתדל לעשות לו יתברך מקדש ודירה כאן בתחתונים. והקב"ה מבקש זאת ומחכים לכך בשמים, ורק צריך לכך נדיבות לב אמיתית, וכמו שנאמר (שמות לה, ה) 'כל נדיב לבו יביאה את תרומתו ה'.

שכבר השיג 'ארון הנביאים' השנות גדולות לאין שיעור בכל העולמות העליונים, ולאחר זכה לדביקות בהקב"ה במדרגה נשגבה של 'פה אל פה אדבר בו', בכל זאת ביקש והתחנן בכל נימי נפשו להכנס לארץ ישראל, מפני שידע סוד זה שכל תכלית החיים של האדם הוא לעשות לו יתברך דירה בתחתונים, ושדבר זה נעשה רק ע"י קיום תורה ומצוות בכלים גשמיים של עוה"ז, וקדושת ארץ ישראל מוכנת ביותר לכך, והם נמשכים לתוך עוה"ז בשלימות רק בארץ הקדושה, ולכן רצה דוקא להיכנס לארץ ולהידבק בהקב"ה ע"י הכלים של תורה ומצוות, וכמו שאמר חז"ל (ילקוט' דברים תתטז) 'מפני מה נתאוהו משה רבינו להיכנס לארץ ישראל, וכי לאכול מפריה או לשבוע מטובה הוא צריך, אלא כך אמר משה, הרבה מצוות נצטוו ישראל ואינן מתקיימות אלא בארץ, אכנס אני כדי שיתקיימו כולן על ידי, ולפי דברינו אין הכוונה רק על המצוות התלויות בארץ אלא על המדרגה האמיתית של קיום כל המצוות.

וזהו שהתפלל משה לפני השי"ת ואמר (דברים ג, כז-כח) 'ה' אלקים אתה החילול להראות את עבדך את גדלך ואת ידך החזקה וגו' אעברה נא ואראה את הארץ הטובה אשר בעבר הירדן ההר הטוב הזה והלבנון', כלומר שאחר כל מה שהשיגו כלל ישראל במתן תורה שעל זה נאמר 'אתה הראת לדעת כי ה' הוא האלקים אין עוד מלבדו' (שם ד, לה), שזהו - לכאורה - תכלית ההשגה ששייך לבני אדם להשיג, ובוודאי שהשגת מרע"ה היתה הרבה יותר מזה מה שאין השכל יכול לשער, אך בכל זאת - טען משה - 'אתה החילול', כלומר שכל אלו ההשגות לא היו אלא התחלה ופתח להכיר את אמיתת גדלות הבורא, אבל שלימות ההכרה בו היא דוקא כדרך שהוא מופיע בתחתונים, והכרה זו משיגים רק כאשר זוכים לקיים תורה ומצוות בעוה"ז הגשמי, שאז מתדבקים בהקב"ה כפי שהוא מתגלה בלבושי הכלים. ועל כך ביקש משה 'אעברה נא ואראה את הארץ הטובה וגו' ההר הטוב הזה והלבנון, והיינו שרצה לבוא לארץ ישראל ולבית המקדש, שרק שם שייך להשיג ולהכיר את האלוקות בשלימות כפי שהיא מתלבשת בלבושי תורה ומצוות.

גודל דרגת הדביקות בהקב"ה ע"י קיום תורה ומצוות בפשטות
והנה כשהאדם דבוק בבורא ע"י הכלים של תורה ומצוות ובארץ ישראל, אזי כלפי חוץ יכול הוא להיות נראה כאיש פשוט, ולקיים את התורה ומצוות באופן פשוט מאד, ועכ"ז הרי הוא דבוק בשעת מעשה באור אלקי, וזו היא הדביקות הנמשכת ע"י הכלים שעל ידם

ממשיכים עיקר שכניה בתחתונים. ודביקות זו היתה נראית אצל הצדיקים בשעה שעסקו בתורה ובעת שקיימו המצוות בפשטות, שזכו אז למדרגה גדולה של קירבת אלקים ולהשגת אלוקות המתגלית דוקא ע"י הכלים של התר"ג מצוות בעולם הזה הגשמי.

דוגמא למעשה לזה שעיקר הדביקות בו יתברך היא ע"י הכלים של תר"ג מצוות

ונפרש הדברים על דרך העבודה. לדוגמא, בחור שמכין את עצמו בהכנה דרבה בערב שבת לקראת שבת קודש הממששת ובאה, וכבר מונח כל כולו בקדושת השבת, ומתלהב בדביקות עצומה ב'נועם אלימלך' וכו'. הנה אם יזדמן לפניו דבר מצוה, כגון שנעשה צורך לעזור בבית כמו לנקות את הבית וכדומה, אזי עליו לדעת שעיקר סיבת הדביקות באלוקות שיש בכל מצוה היא רק מפני שזהו רצון השי"ת, וגם כל מה שאנו עוסקים לקיים 'לדבקה בו' אינו אלא משום שזהו מצוה, וממילא

מאחר שנזדמן לו עתה לקיים מצות כיבוד אב ואם שהוא מן המצוות החמורות וגם יש בזה משום גמילות חסדים, הרי שזהו הנרצה ממנו בשמים ובוה דוקא יזכה לדביקות אמיתי בהקב"ה, כי עיקר קירבת אלקים בא מזה שמקיימים בפועל ממש רצון השי"ת ע"י המצוות, וכיון שהינו מצווה עתה לסייע בניקוי הבית, ממילא ע"י קיום המצוה בפועל יזכה להשגה גדולה ודביקות עצומה בהקב"ה. ואכן בוודאי יש דרגה של דביקות ע"י הכנות לשבת קודש ולימוד 'נועם אלימלך' וכדומה, אמנם דביקות זו היא בחינה של השגה באלוקות כפי שהוא מתגלה בעליונים, אבל התכלית העיקרית היא לקיים רצון השי"ת שציוונו לעשות לו דירה בתחתונים ולהידיבק בו כדרך שהוא מתלבש בלבושי המצוות. ואפילו אם אין האדם משיג זאת, מ"מ זו היא האמת שבכך הוא דבוק באלוקות ממש, כי הוא ורצונו אחד. [יש להבהיר, שכל דברינו אלה הם רק לבאר את עומק

ג.

הדברים לפי רוממות המחשבה של אותו בחור, לומר שע"י קיום התר"ג מצוות יזכה ליתר דביקות בהקב"ה. אמנם גם בלא זה, הדבר פשוט מאד שצריכים לעשות רצון הבורא ית"ש בכל מה שמזדמן, ומה לי אם יקנה בזה דביקות או לא, הלא צריכים לקיים מה שציוונו יוצרנו ית"ש, וזהו מה שצריכים לדעת עוד לפני ביאורי החסידות על זה, שהרי מתחילה צריך להיות 'יהודי' ורק אחר"כ יכולים להיות 'חסיד'... ומאחר שהדבר ברור שמה שעליו לעשות בזה השעה הוא לסייע בעבודות הבית, ממילא גם בלא כל החשבונות הללו הוא מוכרח לקיים את רצון השי"ת. אלא שלא באנו רק לבאר את עומק הדברים, להבין מדוע אכן ציווה ה' לקיים את התר"ג מצוות המעשיות, הלא לכאורה העיקר הוא ה'לדבקה בו', ועל זה ביארנו שאכן עיקר הדביקות בו יתברך הוא ע"י כלי עוה"ז, ועל ידם דוקא זוכים ליותר דביקות באלוקות].

יתרון האור מתוך החושך: האור מאיר ביותר כשמופיע מתוך החושך

עיקר ההשגה במעלת האור הוא דייקא כשהוא יוצא מתוך החושך | ירידת הנשמה לעוה"ז כדי להשיג את האור היוצא מתוך החושך | הקב"ה הולך את ישראל במדבר מקום הס"מ כדי לגלות שם את האור | הנשמה יורדת מהעולמות העליונים לעוה"ז בחינת 'הוי גולה למקום תורה'

אלוקות מתגלה ביותר מצד הכלים מפני ש'לית נהורא אלא מגו חשוכא'

והנה ביארנו שרצה השי"ת לעשות לו דירה בתחתונים דייקא, ושם עיקר גילוי שכניה והשגת אלוקות הנמשכת ע"י לבושי הכלים של הקב"ה. ועתה נבוא לבאר את הדברים ביתר עומק.

הנה טעם הדבר מדוע אכן מתגלה אלוקות ביותר מצד הכלים דוקא, הוא ע"פ הכלל הידוע מוזה"ק (ח"ב קפד) ד'לית נהורא אלא ההוא דנפיק מגו חשוכא', כלומר שעיקר מעלת וטובת האור כאשר הוא מאיר מתוך החושך, ועיקר ההשגה בו היא כשהוא יוצא ומתגלה מתוך החושך דייקא. וממילא מאחר שחז"ל כינו עוה"ז לחושך ולילה וכמו שאמרנו (כ"מ פג: ועי' פסחים ב:) 'לשת חושך ויהי לילה - זה העולם הזה שדומה ללילה', לכן דוקא בו מתגלה גודל האור, שהוא אור זיו שכניה היוצא מתוך הכלים של עוה"ז הגשמי. (ויש בכל זה אריכות גדולה ואכ"מ).

תכלית ירידת הנשמה לעוה"ז - לגלות אלוקות במקום החושך

וזהו תכלית ירידת הנשמה לעוה"ז, בכדי להשיג את אור השכינה המתגלית בתחתונים דוקא, שהוא אור היוצא מתוך החושך, כי כשהנשמה עדיין בעולם העליון היא משגת את האור אין סוף פשוט כפי שהוא מתגלה למעלה מכל העולמות, בדרך השגת נשמה לחוד, ואח"כ היא מקבלת שליחות עליונה, שאומר לה הקב"ה 'לך לך מארצך אל הארץ אשר אראך', והיינו שהיא צריכה לירד למטה לקיים תורה ומצוות, ובוה לגלות אלוקות בלבושי הכלים של עוה"ז, יותר מהגילוי שהיה לה מקודם, כי אור זה המאיר למטה בעוה"ז הוא אור הבא ממקום החושך והוא מאיר ביותר. ועי"ז תגיע הנשמה לתכליתה ולגודל מעלתה, מפני שזכותה לגלות אלוקות במדרגה יתירה מאשר נתגלה בתחילה.

העקבות בני ישראל במדבר - מקום תוקף הקליפות, כדי לגלות שם האור היוצא מתוך החושך

והנה תחילת הענין שם בוזה"ק הוא שרבי שמעון בר יוחאי היה מהלך בדרך עם החברייא שלו, ופגשו ברבי נהוראי סבא שדרכו היה לדור כל משך השנה במדבר ולעסוק בתורה, ובהגיע ירח האיתנים היה נבנס לעיר כדי לעשות שם את הו"ט, ומסופר שם ששאל אותו רשב"י על סיבת התנהגות זו, ועל זה השיב הסבא באריכות על הפסוק (דברים א, לא)

'במדבר אשר ראית אשר נשאך ה' אלקיך וגו', שיש להתבונן בזה למה הוביל הקב"ה את בני ישראל דוקא במדבר שהוא מקום חורבן ונמצאים שם נחש שרף ועקרב הרומזים על כוחות הטומאה ותוקף הקליפות השולטים שם. אלא שבזמן ההוא כשיצאו בני ישראל ממצרים היה עת בנין מדרגת כלל ישראל בקדושה, על כן הולכים הקב"ה במקום התגברות הקליפות, ה"ו דייקא שם מתגלה גודל האור, דלית נהורא אלא ההוא דנפיק מגו חשוכא, ותוקף הארת האור הוא כאשר הוא מאיר מתוך החושך, ועי"ז יכולה קדושת ישראל להתגבר ולהשתכלל בשלימות הראוי. ומסיק הסבא, שזהו גם הטעם למגוריו במדבר במשך השנה, כי שמה דייקא במקום החושך, גנוז האור ביותר.

ישיבת רבי נהוראי סבא במדבר, וכן ירידת הנשמה לעוה"ז, כדי לקיים 'הוי גולה למקום תורה'

ודברים אלו של רבי נהוראי סבא בוזה"ק הם כדבריו ממש שאמר במס' אבות (פ"ד משנה י"ד) 'רבי נהוראי אומר הוי גולה למקום תורה', והיינו שהוא מלמד אותנו שכדי לזכות לאור התורה בשלימות צריכים לגלות למקום תורה, וע"פ הפנימיות מקום זה הוא - כמו שאמר בעצמו בוזה"ק - מקום המדבר, ורבי נהוראי קיים דבר זה בנפשו, שגלה למקום תורה והלך לדור במקום שאינו מן היישוב כדי לזכות לגודל האור המתגלה שם דייקא. וזהו שנקרא המדבר 'מקום תורה', כי מאחר שהתורה היא הכלי והלבוש לאלוקות שהיא שלימות האור, ממילא הוא נבנית דוקא במדבר שהוא מקום החושך, כי בתוך החושך דייקא גנוז תוקף האור, ושלימותו היא כשהוא יוצא ממקום הקליפות.

וכמו כן הוא בענין ביאת הנשמה לעוה"ז, שביירידתה כאן למטה היא מקיימת בעצמה 'הוי גולה למקום תורה', כי היא יורדת מתחת כסא הכבוד ששם היתה נהנית מזיו השכינה, ובאה למקום החושך של עוה"ז הנחשב עברה כגלות עמוקה, ועי"ז היא גולה לכאן כיו שזכותה לאור התורה בשלימותו, כי לא בשמים היא, כלומר שמקום תורה כראוי אינה אלא למטה בעוה"ז, ורק כאן מתגלה אמיתת אור התורה. [ואף שגם בשמים יכולים להשיג השגות גדולות בתורה, אך בכל זאת אין זה נחשב כעצם התורה]. ולכן יורדת הנשמה ממקום מושבה בעולמות העליונים אל העולם השפל, כדי שתגלה את האור המופיע דוקא במקום החושך, וכאשר אור זה יוצא

להאיר והוא מאיר את כל העולם הגשמי, אזי מתגלה שלאמיתו של דבר אין מציאותו של החושך אמיתית כלל, וכל ההעלם הבא ע"י החושך אינו אלא מפני שגנוז שם האור ביותר.

ביאור הפסוקים במזמור קל"ט בספר תהלים

ודוד המלך ע"ה חיבר על ענין זה מזמור שלם בספר תהלים, המדבר מסוד ירידת הנשמה בעוה"ז. ונאמר שם (קלט, א-ב) 'ה' חקרתי ותדע וגו' בנְתָה לרעי מרחוק, 'בנתה' הוא מלשון בינה - להבין דבר מתוך דבר, כלומר שתכלית ירידת הנשמה למטה בארץ היא כדי שתעמוד על סוד נעלם שאינו מובן בפשטות, וצריכים להעמיק בוה ולהבין דבר מתוך דבר. כי לפי הנראה בהסתכלות חיצונית, הדרך להשיג אלוקות היא במקום האור דייקא ע"י התדבקות באורות עצמם, אך כאשר יורדת הנשמה לעוה"ז היא מבינה ומשיגה דרך פנימית יותר בהשגת אלוקות, והקב"ה מלמדה סוד זה שאדרכה ע"י דביקות בתורה ומצוות שהם הכלים הנמשכים מצד מקום החושך, היא מתדבקת יותר בהקב"ה, ועי"ז מתגלה האור ביתר תוקף ושלימות, דלית נהורא אלא ההוא דנפיק מגו חשוכא. וזהו שאמר הדמעה' 'בנתה' - נתת לי להבין, לרעי' - לקרבני אליך (כמו שפירש"ש שם - מלשון ריעות וחיבה), מרחוק' - כי דוקא ממקום רחוק מתגלה האור ביותר, וכמ"ש (ירמיה לא, ב) 'מרחוק ה' נראה לי'.

וממשיך שם במזמור 'אם אסק שמים שם אתה ואציעה שאול הנג' (פסוק ח), והביאור בזה לפי הנ"ל הוא, שכאשר הייתי מבקש לראותך בשמים' אזי ראיתי אותך בבחי' שם' - והיינו מרחוק בהשגה שאינה ברורה כל כך, ואילו כאשר 'אציעה' - שאני יורדת למטה בשאול' - תוקף מקום הקליפות, שם מכיר אני אותך מקרוב - 'נגד'. וכל זה למה - לזה מסיק שם 'אומר אך חושך ישופני ולילה אור בעדני' (פסוק י"א), שאמרתני בעצמי שמסוכב אני רק בחושך ולילה, אמנם שם נתגלה אלי הסוד כי 'גם חושך לא יחשיך ממך ולילה כיום יאיר כחשכה כאורה' (פסוק י"ב), כי כן שאדרכה במקום התגברות החושך והקליפות טמונים גנוזים האורות הנעלים ביותר, וכל החושך לא היה אלא מפני שהיו גנוזים בו אורות נפלאים ונשגבים. וכאמור זהו טעם ירידת הנשמה למטה בארץ, שע"י עבודתה כאן בקיום תורה ומצוות יתהפך החושך של עוה"ז לאור ובוה יתקיים הרצון העליון ב"ה שנתאווה לעשות לו דירה בתחתונים דוקא.

נקודות:

הנה טעם הדבר מדוע אכן מתגלה אלוקות ביותר מצד הכלים דוקא, הוא ע"פ הכלל הידוע מוזה"ק (ח"ב קפד) ד'לית נהורא אלא ההוא דנפיק מגו חשוכא', כלומר שעיקר מעלת וטובת האור כאשר הוא מאיר מתוך החושך, ועיקר ההשגה בו היא כשהוא יוצא ומתגלה מתוך החושך דייקא

וכמו כן הוא בענין ביאת הנשמה לעוה"ז, שביירידתה כאן למטה היא מקיימת בעצמה 'הוי גולה למקום תורה', כי היא יורדת מתחת כסא הכבוד ששם היתה נהנית מזיו השכינה, ובאה למקום החושך של עוה"ז הנחשב עבודה כגלות עמוקה, ועכ"ז היא גולה לכאן כדי שתזכה אל אור התורה בשלימותו, כי לא בשמים היא, כלומר שמקום תורה כראוי אינה אלא למטה בעוה"ז, ורק כאן מתגלה אמיתת אור התורה

א.

המלחמה על העלאת מדת המלכות והתקשרות למדות העליונות

כי תצא למלחמה על אויבך ונתנו ה' אלקיך בידך ושבת שבינו (כא, י).

כתב רש"י: 'במלחמת הרשות הכתוב מדבר'.

יש לפרש כי 'רשות' היינו בחי' מלכות, וכמו שאמרו חז"ל (אבות פ"ב מ"ג) הווי' זרירין ברשות והכוונה על המלכות. ולעניינו נפרש כי הכוונה למדת המלכות שבקדושה, המכונה ג"כ בשם רשות. ולכן 'רשות' הוא בגי' השם היוצא מראשי התיבות ש'ועתניו ק'בל ו'שמעו צ'עקתנו י'ודע ת'עלומות, שכן שם זה הוא השביעי של ז' שמוה"ק של שם מ"ב, והוא כנגד מדת המלכות המדה השביעית. וזהו פנימיות ביאור לשון חז"ל (ברכות כ"ג) תפלת ערבית רשות, דהיינו כי תפלה זו היא בזמן הלילה שהיא זמן שליטת מדת המלכות המכונה 'רשות'.

והנה הסט"א והקליפות עוברות כסדר לאחור ולניקח ח"ו ממדת המלכות, לכן יש כסדר מלחמה בין הקדושה ולהבדיל הסט"א על אודות המלכות. ולכן עיקר המלחמה היא 'מלחמת הרשות' שהיא המלחמה על מדת המלכות. והפסוק מזכיר את ה'אשת יפת תואר' אשר בפנימיות היינו מדת המלכות המכונה 'אשת חיל', ועליה נטושה המערכה במלחמת הרשות, להציל את המלכות מיד הקליפות הרוצות לאחור בה ח"ו, ולהעלותה לקשרה בשורשה העליון.

והדרך איך להציל את המלכות מאחיזת החיצונים, הוא ע"י שמקשרים אותה עם המדות העליונות אשר היא מקבלת מהם. והראש והראשונה לכל המדות הלא היא מדת החסד, ותיקון המלכות והצלתה היא ע"י שמקשרים אותה עם מדת החסד. ועל זה נאמר (ש"ב כ"ב, ט"ז) ועושה חסד למשיחו, שמדת החסד משפיעה למשיח שהוא תיקון המלכות. ולכן יצא אברהם אבינו להילחם עם אמרפל והמלכים אשר עמו (בראשית י"ד, י"ד), אשר היה זה בכדי להציל את לוט (שם, י"ב-י"ג). והיינו כי עיקר המלחמה היא על מדת המלכות כנ"ל, והרי אצל לוט היתה גנוזה נשמת דוד המלך שיצא מורוע, ובכן יצא אברהם אבינו בחי' מדת החסד להציל את מדת המלכות מן השביה. ומלחמה זו אף נרמזה בפרשתנו שנאמר ושבת שבינו, כי 'שבינו' הוא בגי' ש"ח שהוא מספר עבדי אברהם אבינו שיצאו עמו למלחמה להציל את לוט.

[ובדרך רמז נתבאר בזה, כי הנה דוד המלך הוא הרועה השביעי מן ה' הרועים כנגד מדת המלכות, וחשבון הגי' של שמו הוא הפחות בחשבוננו מכל ז' הרועים, לרמז על היות מדת המלכות יורדת בתכלית הירידות. אכן בחשבון אותיות דוד במילואם (ה'ל"ת וא"ו ד"ל"ת - תתפ"א), הרי הוא עולה במניינו יותר מכל שמות שאר הרועים במילואם, והוא כסוד הפסוק (תהלים קי"ב, כ"ב) אבן מאסו הכנים היתה לראש פינה. אבל חשבון זה הוא מלבד שמו של אברהם, אשר הוא במילואו (אל"ף בית ריש ה"י מ"ם - אל"ף קכ"ח) עולה יותר ממנין דוד הנ"ל. אכן חשבון מילוי אברהם לבדו ללא אותיות א"ב"ר"ה"ם' עצמם, הרי (פ"ט) הוא עולה בגי' דוד במילואו הנ"ל. והיינו לפי שמדת החסד היא המדה המרוממת ומעלה את מדת המלכות, ולכן במילוי מדת החסד נגללת מדת המלכות במתקונה].

ויש לרמז עוד ענין זה כמה שאומרים בברכת יוצר 'ונתנים באהבה רשות זה לזה', כי הנה נתבאר אשר 'רשות' הוא בחי' מדת המלכות אשר צריכים להעלותה ולקשרה במדת החסד, והווי' 'באהבה רשות' שנתקשרה הרשות עם מדת אהבה היא בחי' מדת החסד. ואמר 'ונתנים' אשר שורש התיבה הוא 'נותן', כי הוא בגי' השם היוצא מראשי תיבות א"נ"א ב"כ"ג גדולת 'ימינך ת'תיר צ'ירודה, שהוא השם הראשון של ז' שמות של שם מ"ב כנגד מדת החסד. וזה נרמז גם בפרשתנו אשר 'במלחמת הרשות הכתוב מדבר', שכן אמר הכתוב 'ונתנו' ה' אלקיך בידך, אשר 'נתנו' הוא בגי' השם הנ"ל, והוא מביא את הנצחון במלחמת הרשות כמו שנתבאר.

וזהו ענין מה שמבואר בספ"ק כי בענין 'אשת יפת תואר' מרומז ענין התפלה, שכן 'אשת יפת' נטו' א"דנ"י שפתי ת'פתח ופ'י י'גיד ת'הלתך. והענין יבואר לפי הנ"ל, כי התפלה היא מן העבודות המקושרות למדת המלכות, וכידוע כי סוד התפלה הוא בחי' השכינה המתפללת מתוך גרונו של כלל ישראל, ואכמ"ל. ולפי שמדת המלכות יורדת למקומות הנמוכים ביותר, לכן רוצים האומות העולם לאחור ג"כ בכח התפלה, ועל זה נאמר (שש"ע נ"ו, י) כי ביתי בית תפלה יקרא לכל העמים. אבל עבודתנו היא להוציא את התפלה מיניקת אומות העולם, וזהו וראית בשביה אשת יפת תואר וגו' והיתה לך לאשה, שייצאו את התפלה מידם והיתה לכלל ישראל לבדם.

ב.

קדושת המצוות מלוות את איש ישראל בכל מקום

כי תצא למלחמה על אויבך ונתנו ה' אלקיך בידך ושבת שבינו (כא, י).

כתב רש"י: 'במלחמת הרשות הכתוב מדבר'.

במדרש רבה (א, י) דרשו חז"ל על המצוות הרבות שנאמרו בפרשתנו את הפסוק (מש"א א, ט) כי ליות חן הם לראשך, ופירשו בו הדיינו שבכל מקום שיהיה איש ישראל המצוות מלוות אותו. ויש להרחיב את הענין, ונפרש כי 'לוי'ה' זו שנאמרה על המצוות, היא כמו מצות 'לוי'ה' של הכנסת אורחים, דהיינו אשר גם אחר שנפטר האורח מן הבית ושוב אינו סמוך על שולחנו של בעל הבית, מ"מ מלווה אותו בכל הבית בדרבנו. וכך גם הוא ענין המצוות, אשר גם אחר שכבר אין עוסקים בהם, מ"מ זכות המצוה מלווה את העוסק בה ומגינה עליו (סוטה כא).

ויש לומר עוד, כי 'לוי'ה' זו שנאמרה במצוות יש בה עומק נוסף, אשר המצוות הולכות עם איש ישראל גם במקום אשר נראה כרשות הסט"א ח"ו, גם שם מלוות אותו מצוות ה' להוציאו מידם ולהצילו משליטתם. וזהו ענין של אשת יפת תואר הפותחת את פרשתנו, אשר עניינה הוא כמו שאמרו חז"ל (קידושין כא) לא דיברה תורה אלא כנגד יצר הרע, דהיינו אשר גם מי שנמצא במקום הקלי' והסט"א והיצר הרע בוער בקרבו לפתותו לשאת בת אל נכר ח"ו, מ"מ בא עמו כח המצוות המלוות אותו להצילו מן החטא.

ובזה ודאי גדול כח המצוות להיכנס אל מקום 'מלחמת הרשות', וכמו שפירשו בספ"ק דהיינו מלחמת היצר הנטושה על ענין דברי הרשות, כי דברי הרשות הם דברים הנמצאים תחת קלי' נוהג, ומ"מ גדול כח המצוות המלוות את איש ישראל לסייע בידו במלחמת הרשות הלזו, לקדש ולהעלות את כל דברי הרשות לשם שמים.

ובזה יבואר סמיכות פרשיות שופטים וכי תצא, כי סיום פרשת שופטים הוא במצות עגלה ערופה, אשר בה אמרו חז"ל (סוטה י"ח) שצריכים הוקנים להתוודות שהניחו את המת בלי לוי'ה, כי אדם זה נהרג לפי שלא ליווהו. ובכן מסיימת פרשת שופטים בגדול החיוב של מצות לוי'ה, ובה פותחת פרשת כי תצא, בגדול כח הלוי'ה שיש למצוות ה' כמו שנתבאר.

ואמרו חז"ל (ב"ר ע"ג, ד) כי לפני שנפטר יוסף הצדיק מאת יעקב אבינו, היה עוסק עמו בפרשת עגלה ערופה. ואת זה מסר יוסף לסימן ביד השבטים בעלותם אל אביו, ובראות יעקב אבינו את העגלות אשר שלח יוסף חיתה רוחו (בראשית מ"ג, ט). והיינו כי 'לוי'ה' זו שנאמרה בענין המצוות הנלמדת מפרשת עגלה ערופה כנ"ל, באה מכח ההתקשרות האיתנה שיש לשמורת ישראל עם הדביקות במצוות ה'. והתקשרות זו היא מדת יוסף הצדיק יסוד עולם אשר הוא בחי' התקשרות ודביקות כידוע. ולכן עסק יעקב אבינו עמו בפרשה זו לפני ששלח אותו אל הגלות, כי ע"י כח ההתקשרות במצוות ה' המלוות אותו בכל מקום, יוכל יוסף להחיות את עצמו בקדושה אף בערות הארץ במצרים. ולכן כאשר ראה יעקב אבינו כי אכן עדיין עוסק יוסף בענין עגלה ערופה חיתה רוחו, כי בזה ראה כי עוד עוה ואתנה התקשרותו ודביקותו במצוות ה'.

ג.

כל המלחמות מושרשות במלחמת עמלק

זכור את אשר עשה לך עמלק (כה, י).

פרשתנו פותחת בענין 'כי תצא למלחמה', ומסיימת בענין זכירת מלחמת עמלק. כי ראשית גויים עמלק (במדבר ט"ו, ט) והמלחמה עמו היא ראשית ושוורש כל המלחמות שיש לכלל ישראל עם אומות העולם. ולכן כאשר עוסקים בענין המלחמה של כלל ישראל עם האומות, מזכירים את מלחמת עמלק שהיא המלחמה השרושת. ובאמת אמרו כי כל הנצחון של כלל ישראל על האומות, בא מכח מה שמקשרים את כל המלחמות עם מלחמת עמלק, שכן במלחמת עמלק אמר הקב"ה (שמות י"ז, י"ד) כי מנחה אמחה את זכר עמלק, שהוא בעצמו ימחה את זכר עמלק, ומכח זה נאמר גם על כל המלחמות (ע"ז ב"ג) מלחמות אני עשיתי שנאמר (שמות ט"ו, ג) ה' איש מלחמה, לפי שהם מושרשים במלחמת עמלק אשר בה מנצח הקב"ה בעצמו את השונאים.

והענין הוא, כי עמלק הוא ממש שורש הרע והסט"א, ואסור לכלל ישראל להיכנס למקומו להילחם עמו בעצמם, כי הסכנה גדולה ח"ו להיכשל וליפול ברשתו. ולכן מוכרחים אנו לישא עינינו כלפי מעלה ולשעבד לבנו לאבינו שבשמים (ר"ה כ"ט), ולהמתין לישועה אשר יעשה השי"ת בעצמו. וכאשר אנו מוסרים את המלחמה אל ה', אכן מנצח הקב"ה בעצמו את הסט"א, כי כל חושך לא יחשיך לפניו, וכל הקלי' והסט"א נמוסים לפניו כחימס דונג מפני האש.

וזהו ענין של 'אשת יפת תואר' שהתירה התורה דבר שלאורה נראה כדבר איסור, אלא הענין להעלות ממקום הקלי' כמה ניצוה"ק שהיו בלועים בידיהם, ורק הקב"ה בעצמו יכול לעשות זאת להיכנס כביכול אל מקום הקלי' עצמה ולהעלות משם ניצוה"ק.

ופרשה זו נקראת במיד בחודש אלול, והיא מכוונת לשכט ג' שהם אנשי המלחמה. כי חודש זה הוא חודש התשובה המהפכת וזונות לזכויות, דהיינו אשר הקב"ה מגלה את י"ג מדות הרחמים להעלות ולתקן את החוטאים הגרועים ביותר, ולהוציאם מתחת יד הסט"א שנאזהר בהם ר"ל. אשר זה הוא בחי' מלחמת הקדושה עם הסט"א, אשר הקב"ה בעצמו מנצח בה.

ד.

רמזים בכוננת חודש אלול

א' בארזיק"ק (שער החודים פ"ק) כי כוננת השמוה"ק אשר הם עניינו של חודש אלול יוצאת מן הפסוק (שש"ע מג, טז) כה אמר ה' הנתן בים דרך וגו'. ופשוט קשר ענין פסוק זה לימי אלול הוא, כי בימים אלו מורה הקב"ה דרך תשובה לכל החוטאים שנכשלו במצוות ים של חטאים ועוונות.

והנה צירוף השם הו"ה המאיר בחודש אלול יוצא מן הפסוק (דברים י, כ"ה) וצדקה תהיה לנו כי וגו'. ויש לרמז בזה, כי המילוי בלבד של תיבות וצדקה תהיה לנו כי (וצדקה - י"ו ד"י ל"ת ו"ף א, תהיה - י"ו א' ו"ד א' / ל - מ"ד ו"ן י"ו, פ - ה' ו"ד) הוא בגי' 'הנתן בים דרך' עה"כ, ובה הצטרפו יחד שני הכוננות של חודש זה. אכן בחשבון התיבות עצמם יש חילוק ביניהם, כי הנתן בים דרך (תשפ"א) הוא בגי' מ' יותר מחשבון תיבות וצדקה תהיה לנו כי (תשנ"א) ו"ל כי בזה מרומזים המ' יום אשר מר"ח אלול עד יוה"כ, שבהם אנו הולכים בדרך התשובה, אשר עליו נאמר הנתן בים דרך כנ"ל.

[ונסוף רמז נוסף על מ' יום אלו, כי הנה יום הכיפורים הוא זמן מתן הליחות שניות, ועל אותו זמן אמרו חז"ל (שמו"ד כ, ט) כי הקב"ה אומר לנו כי קלקלנו את הנעשה' ועליו להיזהר ב'נישמוע'. ו"ל אשר זהו כלל ענין התשובה, כי אחר שקלקל האדם את מעשיו, צריך הוא לשמוע את קול דבר ה' הקורא אל הכנים השוככים לחזור אליו, וכאשר באונו ישמעו אוי לבנו יבין ושב אל ה' (שש"ע ה, י). ויש לרמז בזה, כי החילוק בין עשיה לשמיעה הוא אות מ' של שמיעה, דהיינו אשר אחר שקלקלו בעשיה מוסיפים את המ' יום של תשובה ותיקון מר"ח אלול עד יוה"כ, ועי"ז באים אל השמיעה ביוה"כ].

אם אין אני לי מי לי:

אן ערליכער
בחור מאכט זיך
אייגענע 'גדרים'
און 'סייגים'

א. ונטמאתם במ: אנקוקן אן איסור פונקט ווי סם המות

א מאכל איסור פארמאכט אלע הייליגע געפילן | ער פארלירט דעם געטליכן אור | ער בלייבט פארגרעבט און מגושם | אלעס ווענדט זיך אין דער פסק פון דער תורה | דוגמא: עד אחד נאמן | דוגמא: בטל ברוב ובשמים | 'חמירא סכנתא מאיסורא' איז בלויז ווען די תורה איז עס מתיר | סכנה ווערט גע'פסק'נט לויט גדרי הטבע | טאמער איז עס א ספק צי די תורה איז עס מתיר אדער נישט - לוינט נישט צו נעמען קיין שאנס אז זיין הארץ זאל פארטעמפט ווערן

ב. כיתומים היינו: נישטא היינט די אמאליגע תורה'דיגע הנהגה

יעדער טוט וואס ער וויל | מען פאלגט נישט קיין דעת תורה | מקלו יגיד לו - יעדער טרעפט זיך א רב המתיר | מען הערט שמועות איבער ערנסטע כשרות שאלות - אבער יעדער קויפט ווייטער | דער כח פון עדווערטיזמענט פארדרייט דעם ביסל כח הרבנים וואס איז נאך געבליבן | דער חילוק צווישן דער אמאליגער ביזנעס וועלט און דער היינטיגער | עס איז נישטא קיין אנדערע עצה נאר זיך אליינס נעמען אין דער האנט | זיך מאכן אייגענע גדרים און סייגים

ג. את האלקים 'אני' ירא: א פריוואטער יראת שמים - נישט געוואנדן אינעם 'כלל'

אויב דער 'כח הרבים' שטעלט נישט אהער גענוג גדרים אין אידישקייט - מוז מען האבן א 'כח היחיד' | יעדער יחיד דארף האבן יראת שמים בינו לבין קונו | די עצה: זכירת מתן תורה | נאכן הערן 'אנכי ה' אלקיך' האט מען געהאט אן אנדערן פנים | די איידלקייט און בושה האט יעדן איינעם באנומען און נישט איבערגעלאזט קיין פלאץ פאר ישות און מגושם'דיגקייט | יעדער דארף שעפן יראה פון דארט | כאטש שטרעבן און מתפלל זיין דערויף | דורכן אייגענעם יראת שמים - קען מען האבן אייגענע גדרים און סייגים

א.

ונטמאתם במ: אנקוקן אן איסור פונקט ווי סם המות

דער 'נקי' פארלאזט זיך נישט אויף היתרים אין כשרות

דער מסילת ישראל איז פרק י"א רעדט ארום איבער דעם ענין פון 'נקיות' בנוגע צו מאכלות אסורות. ווי ער ברענגט ארויס אז עס איז שכיח אז מענטשן זענען זיך מקיל דערויף מיט פארשידענע היתרים און השערות וואס זיי מיינען און שטעלן זיך פאר אז עס איז מותר. אבער דער וואס ארבעט אויף דער מדה פון 'נקיות' זוכט זיך נישט קיין שום היתרים, נאר ער איז מחמיר אויף יעדן ספק איסור.

מאכלות אסורות פארטעמפט די אידישע געפילן

דער מסילת ישראל איז מאריך, אז א מאכל איסור שאדט פאר דער נשמה און עס פארשטאפט דאס הארץ פון שפירן רוחניות'דיגע געפילן; ווי חז"ל זאגן (יומא לט.): "עבירה מטממת לבו של אדם", און רש"י זאגט: "אוטמת וסותמת מכל חכמה" - אז מען עסט חלילה אן איסור ווערט דאס הארץ פארמאכט און עס פארנעמט נישט קיין איידעלע זאכן! ווייל איינמאל דער מענטש האט געגעסן אן איסור, ווערט דער איסור א חלק פון זיין גוף, און אויף אזא גוף קען נישט רוען קיין העכערער סארט שכל און געפיל, דעריבער, בלייבט דער מענטש פארגרעבט און פארזונקען אין עולם הזה.

א 'ספק סם המות' וויל קיינער נישט עסן

נאכן מאריך זיין, קומט דער מסילת ישראל שרים צו צום מסקנא, ווי ער פארגלייכט דעם ענין פון 'מאכלות אסורות' צו שעדליכע עסנווארג בגשמיות, אז פונקט ווי ווען עס מאכט זיך דאס מינדעסטע פארדאכט, אז אפשר

אן איסור איז 'שלא כדרך הטבע' און ארבעט מיט כללי התורה

דער תירוץ איז פשוט: עס איז נישטא קיין 'טבע הבריאה' אז א 'מאכל איסור' איז מטמם הלב, דער גאנצער ענין פון 'טמטום הלב' איז א זאך 'שלא כדרך הטבע'! דעריבער האט עס נישט צוטון מיט 'גדרי הטבע' - נאר מיט 'גדרי התורה', דאס הייסט, אז עס איז מטמם הלב נאר אזוי לאנג ווי די תורה זאגט אז דו טארסט עס נישט עסן! איינמאל די תורה זאגט אז דו מעגסט עס יא עסן - צוליב סיי וועלכע סיבה - איז עס שוין מער נישט מטמם את הלב! ווייל למעשה האט די תורה אליינס עס מתיר געווען. ווידעראום ביי א סכנה איז פונקט פארקערט, עס איז א 'טבע הבריאה' אז א סם המות הרגעט! דעריבער, ווען מען איז דן דערויף, איז מען נישט דן לויט 'גדרי התורה' - נאר לויט 'גדרי הטבע', דעריבער איז מען דארט חושש אפילו אויף א 'מיעוט', ווייל טאמער במציאות האט דער שלאנג אריינגעלייגט א סם דערין קומט נישט אריין דא קיין שום היתרים ווי 'רוב' וכדומה וואס מען נוצט אין 'גדרי התורה', ווייל נאך אלעם דארפן מיר חושש זיין: וואס וועט זיין טאמער איז עס יא פאר'סמ'ט? דער מענטש וועט דאך שטארבן! דערפאר איז 'חמירא סכנתא מאיסורא'.

טאמער די תורה זאגט

'מותר' איז עס נישט מטמם

לאמיר נעמען אלס משל דער ענין פון "עד אחד נאמן באיסורין" (גיטין ב.). ביי איסורין איז די הלכה, אז טאמער אן 'עד אחד' זאגט עדות אז דאס איז א כשר שטיקל פלייש - מעג מען זיך פארלאזן אויף אים און עס

איז אריינגעמישט א טויטליכער גיפט אין דעם עסנווארג, וועט יעדער נארמאלער מענטש שטיין ווייט דערפון! קיינער וועט זיך נישט ערלויבן צו שפילן מיטן לעבן, צוליב א בלויזע השערה אז מן הסתם איז עס נישטא. די זעלבע זאך ווען עס האנדלט זיך פון 'איסור' - דארף עס א מענטש אנקוקן כאילו מען רעדט דא פון 'סכנת נפשות'! ווייל אן איסור איז באמת א סכנה! עס איז ממש סם המות פאר דער נשמה! נו, ווער וויל זיך דען שפילן מיט סכנת נפשות?

פארוואס איז א סכנה הארבער ווי אן איסור

די גמרא זאגט (חולין י.) "ספק מים מגולים אסורין שמע מינה חמירא סכנתא מאיסורא" - ווען עס מאכט זיך א 'ספק איסור' קען מען גיין נאך 'רוב' און מען איז מקיל, אבער ווען מען האט א ספק צי א שלאנג האט געטרינקען פון דעם וואסער און עס פארגיפטעט, גייט מען נישט נאך רוב, נאר מען אסר'ט עס צוליב 'ספק סכנה', ווייל א 'סכנה' איז הארבער ווי אן 'איסור'. לכאורה לויט ווי דער מסילת ישראל איז מסביר אז יעדער 'איסור' איז בעצם א 'סכנה' פארן רוחניות פונעם מענטש, איז שווער: וואס איז די נפקא מינה צווישן א ספק איסור ביז א ספק סכנה?! בידע זענען דאך א סכנה?! פארוואס ביי א סכנה פארן גוף איז מען מער מחמיר ווי ביי א סכנה פאר דער נשמה!?

פרק י"א

וְהָיָה כִּלְ מִי שֶׁנִּשְׁיָ לֹו מִתּוֹ בְּקִדְקִדּוֹ וְיִחְשַׁב אֶפְסָרֵי הַמַּאֲכָל בְּמַאֲכָלִים הָאֲרֻסִּים
אֹו בְּמַאֲכָל שֶׁנִּתְעַרְבּ בּוֹ אֵיזָה דְבָר אֲרֻסִּי, כִּי הֵיחָה אִם דְּבָר זֶה יֵאָרֵעַ, תִּקְרָא
אָדָם עַל עֲצָמוֹ לְאָכֵל מִמֶּנּוּ אִם יִשְׁאָר לֹו בּוֹ אֵיזָה בֵּית מִחוּשׁ אֲפִלּוּ הִשְׁשֵׂא
קְטָנָה, וְדַאי שְׂלֵא יִקְרָא, וְאִם יִקְרָא לֹא יִהְיֶה נִחְשָׁב אֲלָא לְשׁוֹמֵה גְבוּר, אִף
אִסוּר הַמַּאֲכָל כְּכָר בְּאֶרְצוֹ שְׁהוּא אֲרֻס מִמֶּשׁ לֵב וְנִפְשׁ

וויליאנג דער ציבור ליגט אין 'עולם הזה' קענען די רבנים גארנישט טון! דער פאבריקאנט האט נישט מורא אז מען וועט רעדן וועגן סקאנדאלן, ווייל ער ווייסט אז מארגן וועט יעדער ווייטער עסן! קיינער וועט זיך נישט אפהאלטן פון עסן צוליב דעם וואס זיין הכשר איז שוואך!

טאמער וועל איך זיך נישט אליינס מאכן מיינע גדרים וסייגים, ווער וועט עס מאכן פאר מיר? טאמער א מענטש נעמט זיך נישט אין דער האנט אריין און נעמט זיך אונטער פארשידענע קבלות און גדרים – אין שמירת חומת הדת – דאן וועט ער זיין אפן צו אסאך פארשידענע פירצות וועלכע רירן ממש אן פשוט'ע אידישקייט!

און ווער ווייסט וועלכע פירצות וועלן נתחדש ווערן מיט יעדן פארבייגייענדן טאג אין גלות

עסן. און טאמער וועט זיך שפעטער ארויסשטעלן אז ער האט געזאגט פאלש עדות, און אינאמת'ן איז דאס געווען א שטיקל נבילה פלייש - וועט זיין הארץ נישט ווערן מטומטם! ווייל איינמאל די הלכה זאגט אז ער מעג דאס עסן, האט ער געפאלגט די תורה! און ווען מען פאלגט די תורה - ווערט נישט קיין 'חלות' פון איסור אויף דער פלייש און דעמאלט איז עס נישט מטומטם דעם הארץ. (טאמער ער וועט שפעטער געוואויר ווערן דערפון, איז יתכן אז ער וועט דארפן תשובה טון - פונקט ווי מען טוט תשובה אויף יעדע עבירה וואס מען האט עובר געווען באונט, אבער עס איז אויך יתכן אז דאס הייסט ניטאמאל קיין אונס, ווייל די תורה האט געהייסן גלייבן דעם עד אחד).

א סם איז 'דרך הטבע' און ארבעט לויט כללי הטבע

מען וועט אנאכאפן נאך א דוגמא - וואס דינט אויך אלס 'ראיה' צו דעם ענין. די הלכה איז (וי"ד

סי' צ"ח א', וסי' ק"ט א') אז טאמער אן איסור פאלט אריין אין רוב היתר ווערט עס 'בטל', און מען מעג דאס עסן, (ביי געוויסע פעלער איז גענוג 'חד בתרי', און ביי געוויסע פעלער דארף מען האבן 'ששים' ואכמ"ל). דער בני יששכר (חודש אדר מאמר ב') זאגט נאכמער, אז עס איז גאר אן ענין דאס צו עסן, און מען זאל נישט מחמיר זיין און זיך פורש זיין פונדעם. דאס הייסט, אז טאמער איינער עסט דאס - אפילו אויב ער האט אנגעטראפן אינעם 'שטיקל איסור' - ווערט נישט זיין הארץ מטומטם. ווידעראום, טאמער עס וועט אריינפאלן א פארדארבן שטיקל פלייש צווישן אסאך שטיקלעך פלייש - און ער וועט פונקט אנטרעפן און עסן דעם פארדארבן שטיקל פלייש - וועט עס אים זיכער שאדטן פארן מאגן! עס וועט אים גארנישט העלפן אז עס איז געווען 'בטל ברוב'... ווייל 'טבע' ארבעט לויט 'דרכי הטבע' און 'תורה' ארבעט לויט 'דרכי התורה', אויב די תורה זאגט 'איסור' - איז עס 'מטומטם את הלב' און אויב די תורה זאגט 'מוותר' - איז עס נישט

ב.

כיתומים היינו: נישטא היינט די אמאליגע תורה'דיגע הנהגה

איז געווארן אויפגעבראכן פון אלע זייטן מיט גרויסע לעכער! עס איז געווארן א וועלט וואס עס איז נישטא קיין 'גודר גדר'! עס איז נישטא היינט קיין איין גדול בישראל וואס ער גיבט דעם טאן פון אידישקייט! עס איז נישטא קיין איין מושל אויף א שטאט וואס ער זאל קענען זאגן 'אזוי דארף מען טון', און יעדער אן אויסנאם וועט אים פאלגן! טאמער קומט א רב ארויס מיט אן איסור אדער א תקנה, וועט מען באלד שאפן א צווייטן רב וועלכער וועט געבן א היתר. אין אנדערע ווערטער: מען קען טון וואס מען וויל, און כלל ישראל איז געבליבן אפן צו אלע סארט פירצות אינעם חומת הדת!

די נייע מנהיגי ישראל - ביזנעס לייט

'דור לפי דורשיו ודורשיו לפי דור'. צוזאמען מיטן חסרון אז עס איז נישטא קיין גדולי ישראל - ליידיט מען פון די אנדערע זייט פונעם המון עם - וואס זיי זענען געווארן די מנהיגי ישראל... די ביזנעס לייט פירן היינט גאנץ כלל ישראל ביי דער נאז... ווייל היינט איז א וועלט פון 'קעיטערן'. דאס הייסט, אמאל איז די ביזנעס וועלט באשטאנען בעיקר און וויכטיגע זאכן, איינער האט געהאנדלט מיט בגדים און דער אנדערער מיט שיד וכדומה. נו, כדי צו מאכן געלט פון העמדער און שיד, דארף מען נישט קיינעם באארבעטען, מען דארף נישט עווערטייזן און מאכן גרויסע רעקלאמעס מסביר צו זיין ווי וויכטיג עס איז צו קויפן שיד... ווייל יעדער מענטש ווייסט אליינס אז דאס איז א צורך וואס מען מוז האבן, און טאמער פארקויפט מען דארט גוטע און שטארקע שיד - וועט ער בדרך הטבע

'מטומטם את הלב'. אויב איז פארהאן א חשש איסור מן הדין - דארף מען צוגיין דערצו פונקט ווי א חשש סכנה דאס וואס דער מסילת ישרים זאגט, אז יעדער איסור איז א געהעריגער סם המות און מען דארף עס אנקוקן ממש ווי א 'חשש סכנה', רעדט ער אין פאל וואס עס איז פארהאן א חשש אז עס איז אסור על פי הלכה, וואס דעמאלט איז עס טאקע 'מטומטם את הלב' און עס איז ממש ווי סם פאר דער נשמה! און דעמאלט דארף מען טאקע שטיין ווייט דערפון און זיך נישט מקיל זיין מיט קיין אייגענע אויפגעטראכטע היתרים. ווייל איינמאל אז עס איז פארהאן א צד אז דאס איז אסור על פי הלכה - דאן איז טאקע נישטא קיין שום חילוק צווישן 'חשש איסור' ביז 'חשש סכנה'! דעמאלט זאגט מען נישט 'חמירא סכנתא מאיסורא', ווייל אן איסור איז פונקט אזא סכנה פאר דער נשמה - ווי א סם פארן גוף.

האבן גענוג קליענטן. היינט איז אבער א נייע ביזנעס וועלט, גאר אסאך ביזנעסער באשטייען פון זאכן וואס קיינער דארף באמת נישט האבן... נו, וויאזוי מאכט מען געלט?! קיינער וועט דאך נישט גיין אויסגעבן געלט פאר גארנישט! איז נישטא קיין ברירה, מען מוז שווענקען די מוחות (לשכנע) און איבערצייגן יעדן איינעם אז מען 'מוז' דאס האבן! און נאר אזוי קען מען לעבן! דאס האט געפירט דערצו אז יעדער ביזנעסמאן שטעלט זיך אהער אלס 'קעיטערער' (סארווער), דאס הייסט, ער סערווירט און שטעלט דיר צו אלץ וואס דו דארפט! ער פארקויפט דיר דעם גאנצן עולם הזה! ער שטעלט זיך נישט אהער אלס איינער וואס פארקויפט עפעס א געוויסער פראדוקט - נאר אלס איינער וואס מאכט זיכער אז דיין לעבן זאל דיר זיין געשמאק! ווי עס גייט דער נוסח: "דו קום נאר אריבער צו מיין געשעפט, און איך וועל שוין מאכן זיכער אז דו גייסט ארויס א גליקליכער! אנשטאט דו זאלסט קומען זוכן וואס דו ברויכסט האבן - קום אריבער צו געוואויר ווערן וואס דו קענסט אלץ נוצן! איך וועל דיר שוין זאגן וואס דו ברויכסט אלץ האבן!".

די ביזנעס וועלט באשטייט פון אנדרייען א פרעשור פונעם 'יעדער'

מען וועט אנאכאפן א דוגמא: עס איז פארהאן א ביזנעס פון בלומען. נו, וויאזוי מאכט מען געלט אויף בלומען?! ווער וועט דען גיין אויסגעבן געלט צו קויפן בלומען יעדן מאנטאג און דאנערשטאג?! דעריבער באשליסט ער: מען מוז זיכער מאכן אז יעדע חתונה גייט מיט בלומען! עס זאל נישט קענען זיין אזא זאך ווי א חתונה אן בלומען! דעריבער נעמט ער א מומחה און מען מאכט עווערטייזמענטס: "די שענסטע בלומען קויפט מען ביי דעם געשעפט! יעדער קויפט דארט! ביי אלע חתונות זענען דא נאר די בלומען!". ער דארף נישט מער ווי צוויי דריי שכניטעס פון דער גאס זאלן דאס נעמען פאר זייערע שמחות, עס וועט שוין נישט לאנג דויערן ביז ווען דער גאנצער גאס וועט דאס נעמען... און קיין איין מאן וועט זיך נישט קעגנשטעלן,

פרק ר"א

כי יש תלמות תלב המתאנה במאכלים הטובים וחסרון הכיס באסורי התעורבות וכיצא בנה, ויפתיחה רבים ככל דיניהם הידועים והמבארים בספרי הפוסקים, והמקל בהם במקום שאמרו לתקומיר אינו אלא מושיחית לנפשו, וכן אמרו בספרא (ויקרא יא), "לא תטמאו בהם ונתמתם בהם" - "אם מטמאים אתם בהם סופכם לטמא בהם", והינו, כי המאכלות האסורות מכניסים טמאה ממש בלב ובנפשו של אדם עד שגן שנתו של המקום ברוך הוא מסתלקת ומתרחקת ממנו

ווייל מען דארף דאך האבן 'שלום בית'... און פון דארט וועט זיך עס אריבערכאפן צום דערנעבנדיגן גאס און נאך א גאס, ביז עס וועט שוין ווערן א סטייל אז יעדער וועט דאס נעמען. און א האלב יאר שפעטער איז דאס שוין אן אמת'דיגער 'צורך', און ווער עס וועט נישט נעמען קיין בלומען ביי דער חתונה וועט הייסן דער 'נעבעך' פון שטאט... נו, ווער פירט כלל ישראל? די אלע ביזנעסלייט זיי פירן כלל ישראל!

יעדער ווייסט אז די הכשר איז שוואך אבער מען עסט ווייטער

אסאך מאל ווערן מענטשן געוואויר איבער שרעקליכע מכשולות וועלכע קומען פאר אין דער וועלט פון כשרות, און עס גייט אן לעיני השמש אן קיין שטער, און די מענטשן וואונדערן זיך: "וויאזוי קען זיין אז עס איז פארהאן אזעלכע שוואכע הכשרים - וועלכע קענען זיך גרעניצן ממש מיט 'איסורי דאורייתא' פון מאכלות אסורות?! וואו זענען די רבנים?! פארוואס לאזט מען דאס צו?!" דער תירוץ איז זייער פשוט: ווילאנג דער ציבור ליגט אין 'עולם הזה' קען מען גארנישט טון! ווייל דער פארביקאנט האט נישט מורא אז מען וועט רעדן וועגן סקאנדאלן, ווייל ער ווייסט אז מארגן וועט יעדער ווייטער עסן! קיינער וועט זיך נישט אפהאלטן פון עסן צוליב דעם וואס זיין הכשר איז שוואך! ווייל אז מען ליגט אין 'עולם הזה', פרעגט מען נישט קיין קושיות! ווילאנג עס האט עפעס א 'הכשר' - איז

עס ענגוג גוט! אזוי אויך, דער אייגנטומער פונעם האטעל - האט נישט מורא אז די רבנים וועלן ארויסקומען קעגן זיין האטעל! ווייל ער ווייסט אז מארגן נעמט ער א צווייטן 'בעל מכשיר' - נישט קיין חילוק ווי גוט אדער שוואך, דער עיקר איז, ער איז אזא איינער וואס וועט זיך צושטעלן צו אים - און ער וועט גארנישט דערלייגן! נאכדערצו, אז מענטשן מוזן דאך דאס האבן פאר שלום בית... און טאמער וועט א רב זאגן אז מען טאר נישט גיין אויף יום טוב צו זיין האטעל - ווייל דאס נעמט אוועק דעם ערנסטקייט פון א יום טוב - וועט ער באלד קומען מיט טענות צום רב: "דו זאגסט אז עס איז אסור! איך וועל דיר ברענגען רבנים וואס זאגן אז עס איז מותר! פארקערט, עס איז גאר א מצוה! עס איז א 'שמחת יום טוב!'".

דער בחור פארשטייט נישט וואס מען וויל פון אים...

אויף אונזער דור איז געזאגט געווארן דער פסוק (שופטים י: 1): "בְּיָמֵים הֵהֵם אִין מֶלֶךְ בְּיִשְׂרָאֵל אִישׁ הָיָה בְּעִינְיוֹ יִעֲשֶׂה" - יעדער קען טון וואס ער וויל און וואס אים גלויבט! און דערנאך, ווען מען ווילן רעדן צו א חסיד'ישן בחור איבער 'קדש עצמך במותר לך' - זיך צו מאכן גדרים און נישט עסן קיין איבריגע תענוגים, איז אזוי שווער אז ער זאל פארשטיין וואס מען וויל פון אים, ווייל ער זעט דאך אז די גאנצע אידישע וועלט ליגט אין דער אכילה, און אלעס איז מיטן הכשר פון רבנים, ואין פוצה פה ומצפצף.

ג.

את האלקים 'אני' ירא: א פריוואטער יראת שמים - נישט געוואנדן אינעם 'כלל'

קריטיש וויכטיג: בויען א פערזענליכער יראת שמים

כדי אז א בחור זאל זיך בויען אליינס זיינע אייגענע גדרים און סייגים - אנגעהויבן פון גדרים אין פשוט'ע אידישקייט - ביז צו 'קדש עצמך במותר לך', נישט צו נכשל ווערן מיט קיין איסורים - מוז מען האבן אביסל העכערע השגות! ער מוז האבן א פערזענליכער יראת שמים! ווייל טאמער מען האט נישט דעם אייגענעם יראת שמים - און מען איז א איד בלויז ווייל 'יעדער' איז א איד - איז זייער שווער צו קענען מאכן אליינס אייגענע גדרים און סייגים, אין דער צייט וואס 'יעדער' טוט וואס ער וויל, 'איש הישר בעיניו יעשה' און דער כח הרבנים און סיסטעם פון אידישקייט שטעלט נישט צו די שטארקע נויטיגע מויערן אויף יעדע זאך. נישט בלויז די חיצוניות'דיגע גדרים און דאך מען בויען מיט די אייגענע צען פינגער, נאר אויך דעם קשר און יראה פונעם רבנו של עולם מוז מען אליינס אנטוויקלען.

געדענקען מעמד הנבחר ברענגט יראת שמים

די תורה זאגט אונז אן א מצות עשה (דברים ד, ט): "וְהָשֵׁמֶר לָךְ וְשָׁמַר נֶפְשְׁךָ מֵאֵד פֶּן תִּשְׁכַּח אֶת הַדְּבָרִים אֲשֶׁר יָרָא וְעִנְיָךְ וּפֶן יִסְוֶה מִלְּבָבְךָ כֹּל יְמֵי חַיֶּיךָ וְגו' יוֹם אֲשֶׁר עָמַדְתָּ לִפְנֵי ה' אֱלֹהֶיךָ בְּחָרְבְּ - עַס אִיז א מצוה צו געדענקען 'מעמד הר סיני'. און דאס איז טאקע די עצה וויאזוי א בחור קען אנטוויקלען זיין אייגענע יראה פונעם רבנו של עולם! ווייל דורכן געדענקען 'מעמד הר סיני' קען מען קונה זיין א מדה פון 'בושת פנים'; ווי חז"ל זאגן (מדרים כ): "מי שאין לו בושת פנים בידוע שלא עמדו רגליו על הר סיני". א מענטש

דער 'יעדער' שטעלט נישט צו קיין גדרים וסייגים - מען דארף זיך אליינס גודר זיין

אויב איז היינט א תקופה פון 'אפס עצור ועזוב', מיינט דאס אז מען מוז היינט לעבן מיט די ווערטער פון דער משנה (אבות א, יז): "אם אין אני לי מי לי" - טאמער וועל איך זיך נישט אליינס מאכן מיינע גדרים וסייגים, ווער וועט עס מאכן פאר מיר? טאמער א מענטש נעמט זיך נישט אין דער האנט אריין און נעמט זיך אונטער פארשידענע קבלות און גדרים - אין שמירת חומת הדת - דאן וועט ער זיין אפן צו אסאך פארשידענע פירצות וועלכע רירן ממש אן פשוט'ע אידישקייט! און ווער ווייסט וועלכע פירצות וועלן נתחדש ווערן מיט יעדן פארבייגייענדן טאג אין גלות - וואס עס גייט אריבער אן דעם כח פון 'עצור ועזוב'. יעדער מוז זיך אליינס מאכן אן אסיפה פרטית, און דערקלערן: "איך וויל נישט זיין קיין מגוש און איך וויל נישט זיין קיין הפקר יונג! איך וויל זיך נישט פארקויפן פאר יעדע עדווערטייזמענט! איך וויל נישט טון וואס 'ינענער' טוט און 'יעדער' טוט! איך וועל אוועקשטעלן מיינע גדרים און תקנות און איך וועל זיך נישט אוועקירן דערפון! איך וועל זיך אויפפירן ווי א חסיד'ישער איד! עסן ווי א חסיד'ישער איד עסט! און בכלל, מיין גאנצע השקפת החיים וועט זיין ווי א חסיד'ישער איד טראכט און לעבט!".

א ציור פון א 'מתן תורה' איד

מען דארף זיך אביסל פארשטעלן און האבן א שטיקל השגה - וויפיל עס איז שייך לויט אונזער מדרגה - וויאזוי עס האט אויסגעזען א מענטש באלד נאך מתן תורה נאכדעם וואס ער האט געהערט 'אנכי ה' אלוקי'. וואספארא 'יראת שמים' עס איז אים געלעגן אויפן פנים! וואספארא איידלקייט און בושה האט אים ארומגענומען! מענטשן וועלכע האבן אים געקענט פון נעכטן און האבן אים 'עצט געזען, האבן זיך געוואונדערט און געפרעגט: "וואס איז געשען מיט דעם מענטש?! פון וואו איז ער אזוי אנדערש געווארן? ווער האט אים אזוי שטארק איסגעאיידלט?!" דער תירוץ זאגט דער פסוק: 'בְּעִבּוֹר תְּהִיָּה יְרָאתוֹ עַל פְּנִיכֶם לְבַלְתִּי פְּנִיכֶם!' ער האט געהערט 'אנכי ה' אלוקי', און דאס האט אים אינגאנצן געטוישט! ווי דער חובת הלבבות (שער אהבת ה' פ"ה) מאלט אויס די צורה פון אוהבי ה': "תראה אותם כשמתעסקים עמם - כאחי הבושת. וכשמדברים עמם - חכמים. וכששואלים אותם - יודעים. וכשחוטאים להם - ענוים. תראה צורתם - שעלה עליהם האור. ואם תעמוד על הלבבות - תראה לבבות נשברים לאלקים" - זיי האבן אזא ליכטיגקייט אויפן פנים און ווען מען שמועסט מיט זיי - זעט מען אז זענען געוואלדיגע חכמים, זיי קענען אלעס און ווייסן אלעס, אבער זיי מאכן גארנישט פון זיך! זיי זוכן נישט קיין כבוד און קיין 'שות'! זיי זענען איידעלע און געטרייע מענטשן צו יעדן איינעם!

די בושה און הכנעה וואס מען באקומט פון געדענקען מעמד הנבחר

יעדער בחור דארף געדענקען און לעבן מיט

נקודות:

טאמער מען האט נישט דעם אייגענעם יראת שמים - און מען איז א איד בלויז ווייל 'יעדער' איז א איד - זייער שווער צו קענען מאכן אליינס אייגענע גדרים און סייגים, אין דער צייט וואס 'יעדער' טוט וואס ער וויל, 'איש הישר בעיניו יעשה' און דער כח הרבנים און סיסטעם פון אידישקייט שטעלט נישט צו די שטארקע נויטיגע מויערן אויף יעדע זאך

מען דארף אסאך דאווענען און משתוקק זיין צו האבן אזא סארט שייכות מיט תורה - אויף אן אופן פון 'מתן תורה', וואס דעמאלט איז דאס אן אנדערע תורה און האט אן אנדערע השפעה אויפן מענטש

'מעמד הר סיני' און שעפן פון דארט יראת שמים! ער דארף באקומען פון דעם אן איידעלע צורה, ווי א מענטש וועלכער איז 'מלא בושא'! עס דארף אוועקפאלן פון אים די חוצפה און דרייסטקייט פונעם 'איך'; 'איך זאג', און 'איך האלט'! עס דארף אוועקפאלן דער פארמעסט מיט א צווייטן! עס איז נישטא קיין 'איך' און 'ענער!' ווייל א מענטש וואס האט געהערט 'אנכי ה' אלקיך' איז אזא מין מענטש וואס זיין הכרה אינעם רבונו של עולם לאזט אים נישט זיך גרויס האלטן! ווי די גמרא זאגט (ברכות מג): "המהלך בקומה זקופה כאילו דוחק רגלי השכינה", דער מין מענטש קען דאס נישט טון, ווייל דער יראת ה' שוועבט ארום אים און גייט מיט אים איבעראל! און דער יראת שמים מאכט אים זיס אפילו דעם 'עולם הזה' - אפגערעדט וויפיל עס וועט אים זיס מאכן דעם 'עולם הבא'; ווי די משנה זאגט (אבות ה, ד): "אשריך בעולם הזה וטוב לך לעולם הבא". ער איז א זיסער מענטש וועלכער לעבט א זיס און ליכטיג לעבן!

כאטש שטרעבן און מתפלל זיין אויף יראת שמים

עס איז נישט אזוי לייכט צו לעבן מיט 'זכירת מעמד הנבחר', אבער דער רבונו של עולם פארלאנגט נישט פון אונז וואס מיר קענען נישט - נאר וויפיל מען קען יא! אפילו ווער עס האלט נאכנישט ממש דארט - קען דאך אבער האבן א שאיפה דערצו! און ער קען דאך מתפלל זיין דערויף! מען דארף אסאך דאווענען און משתוקק זיין צו האבן אזא סארט שייכות מיט תורה - אויף אן אופן פון 'מתן תורה'! וואס דעמאלט איז דאס אן אנדערע תורה און האט אן אנדערע השפעה אויפן מענטש! און אויף דעם איז מען טאקע מתפלל יעדן טאג ביי אהבה רבה - וואו מען הייבט אן מיט אזויפיל לשונות, וואס מען טרעפט כמעט נישט א ברכה מיט אזויפיל לשונות אויף איין זאך: "ותן לבלבנו בנה לבין וְהִשְׁכִּיל לְשִׁמְעַ לְלַמֵּד וְלַלְמֵד לְשִׁמּוֹר וְלְעִשׂוֹת וְלַקְיָם אֶת כָּל דְּבָרֵי תְלָמוֹד תוֹרָתְךָ בְּאַהֲבָה" - גיב אונז שכל צו פארשטיין, צו הערן, צו לערנען און אויסלערנען, צו היטן, טון און אויספירן דיין גאנצע תורה, און אלעס זאל זיין מיט 'אהבה'. אבער דאס איז נאכאלץ נישט גענוג, ווייל א מענטש קען זיין א גרויסער תלמיד חכם און מקיים זיין די גאנצע תורה, אבער ער זעט נישט קיין 'אור' און ליכטיגקייט אין תורה, דערפאר בעט מען נאך א בקשה: "וְהִאָר עֵינַיִנו בְּתוֹרָתְךָ" - איך קען שוין סוגיות הש"ס און איך קען אפילו מפלפל זיין דערין מיט גרויס למודות, אבער איך שפיר נאכנישט וואס מען וויל דא! איך האב נאכנישט ריכטיג עומד געווען וואס עס מיינט 'תורתך' - דיין תורה! בעט איך דיר, העלף מיר אז איך זאל שפירן דעם 'אור' פון תורת ה'! אבער עס איז נאכאלץ נישט גענוג, איך האב טאקע לימוד התורה און קיום המצוות מתוך אהבה, איך האב שוין אפילו דעם אור פון תורת ה', אבער איך האב נאכנישט 'דיר' אליינס! איך האב נאכנישט קיין אהבה צו דיר אליינס, און קיין יראה פון דיר אליינס! דערפאר בעט איך דיר: "וְיַחַד לְבָבְנוּ לְאַהֲבָה וְלִירְאָה אֶת שְׁמֶךָ" - אונזער הארץ זאל נישט האבן קיין שום אנדערע אהבה און יראה, נאר בלויז צו דיר אליינס! און פון וואו נעמט זיך דאס אלעס?! פונעם 'למען תהיה יראתו על פניכם' פון מתן תורה; דערפאר פירט מען אויס מיטן מעמד הנבחר; ווי מען זאגט: "וְכֵן כְּחֶרֶת מְקַל עִם וְלְשׁוֹן. וְקִרְבָּנָנוּ מִלְפָּנֶיךָ לְשִׁמּוֹךְ הַגְּדוֹל".

והגבלתם את ההר - די גדרים און סייגים פון גרויס יראת שמים

ווען א בחור איז זוכה אויסצופועלן אזא סארט תורה וועלכע ווערט געגעבן גלייך מיטן צואמיטן מיטן יראת שמים - דאן פארמאגט ער די כוחות זיך צו מאכן זיינע אייגענע גדרים וסיגים סיי אנבאלאנגט הלכה'דיגע שאלות - אין כשרות און אין אלע ענינים - און סיי אנבאלאנגט 'קדש עצמן במותר לך'. דער אויבערשטער זאל העלפן מען זאל זוכה זיין צום 'יראתו על פניכם לבלתי תחטאו', אמן.

והיינו כי הפירוש של 'תפלה' היא אשר האדם פונה אל מי שהיכולת בידו, והוא מתקרב אליו ע"י התפלה ומתחנן אצלו ומבקש מלפניו לפי שהיכולת בידו. ופשוט וברור הדבר שאין זה שייך אצל צדיקים או אצל שום נברא מלבד אצל מלך מלכי המלכים הקב"ה, אשר הוא אחד יחיד ומיוחד והוא תקיף ובעל היכולת ובעל הכוחות כולם. ואשר על כן פשוט וברור הדבר שאין שום מציאות וענין של תפלה אל הצדיקים כלל ועיקר.

אלא שיש ענין להתפלל אל הקב"ה אצל קברי הצדיקים, והוא מצד שני ענינים בדרך כלל. א' מצד מה שקבר וציון של צדיק הוא מקום קדוש, והתפלה במקום קדוש מסוגלת להתקבל ביותר לרצון לפני ה'. ב' מה שיכולים לעורר רחמים בזכותו של הצדיק הטמון בזה המקום, שהרי הצדיק יש לו זכות גדולה בשמים, וכאשר פוקדים את ציונו מזכירים ומעוררים את זכויותיו הגדולות, ובזה יכולים לבקש ולעורר רחמים רבים בזכות הצדיק.

ומלבד זאת יש ענין נוסף אשר אינו בגדר תפלה, אבל הוא ענין של השתדלות בדרכים רוחניים לעורר רחמי שמים. כי כמו שיש השתדלות גשמית שהולכים לרופא בשעת חולי ר"ל, כך יש השתדלות רוחנית של הליכה אל הצדיק כאשר יבואר. כי כמו בשעה שהולכים אל הרופא הרי פשוט שאין מתפללים אליו ח"ו, אלא יודעים שזה הוא בגדר 'השתדלות' לבקש ממנו שיעשה את אשר ביכלתו לרפא את החולה. כך הוא גם כאשר הולכים אל הצדיק, אשר הוא יודע את דרכי המתקת הדינים והוא יודע איך להתפלל כראוי, ובכך משתדלים עבור הישועה ומבקשים ממנו כי יתפלל בעדו לפני ה'. ודבר זה שייך הן אצל צדיק החי בזה העולם, וכמן כן גם בציון של צדיק שכבר אינו חי בעולם הזה, שהרי אנו מאמינים בתחיית המתים, ויש קיסטא דחיותא של הנפטר בקברו, ולכן יכולים לדבר אל הצדיק כמו שדברו אליו בהיותו בחיים חיותו בזה העולם, ולבקש ממנו טובה שיתפלל לפני כסא הכבוד ויעורר רחמים רבים.

וכל מה שנתבאר הרי הוא שייך ביותר אצל קברי צדיקים, אבל אפילו אצל סתם בני אדם הוא גם כן ענין לילך על קברם להתפלל, והוא על פי מה שאמרו ז"ל (וה"ק ח"א רסח. ועי' בילקוט ראובני פר' בשלה אות קפה) שאמלא תפילת המתים לא היה העולם קיים, דהיינו שהמתים מתפללים תמיד לפני הקב"ה, ולכן יש ענין לילך לקברים להתפלל מחמת השתתפות לתפילת המתים, ויכולים להרגיש התעוררות על ידם ע"י השתתפות לתפילתם. ויש גם ענין הנ"ל אצל קברי צדיקים, שהולכים לבקש השתדלות, שהמתים ישתדלו עבור צאצאיהם למעלה.

• הרה"ק רבי לייבוש אבד"ק צאנו זי"ע בנו של הרה"ק רבי אהרן מ'קרייז' צאנו זי"ע, היה בזו"ר חתנו של הרה"ק מראזוואדוב זי"ע, והיה חביב אצלו עד מאד. אבל זה היה רק למשך תקופה קצרה כי אשתו הרבנית בתו של הרה"ק מראזוואדוב נפטרה ל"ע בצעירותה. אחר פטירתה התבטא הרה"ק מראזוואדוב ואמר: 'ס'איז מיר מער א שאד דעם איידעם ווי די טאכטער!' (חבל לי יותר על חתני שאיבדתי, מאשר על בתי!) כי היה מחשיב את רבי לייבוש עד מאד. ורבי לייבוש בעצמו היה מכנה את הרה"ק מראזוואדוב כל ימיו בכינוי 'דער שווער' (חוטני), ואע"פ שכבר התחתן שנית והיה לו חותן אחר.

• פעם נסע כ"ק מרן רבינו הזקן זי"ע לעיר צאנו, להשתטח על ציונו של הרה"ק מצאנו זי"ע, והתלוה אליו בנו כ"ק מרן רבינו זי"ע. בהיותם בצאנו הלכו לבקר את המרא דאתרא הרה"ק רבי לייבוש, והתגלגלה השיחה אודות ענין השתטחות על ציונים. ענה רבי לייבוש ואמר: 'דער שווער האט מיר מגלה געוועהן ממש אלעס, זאכן וואס ער האט נישט מגלה געוועהן אפילו פאר די קינדער, האט ער מיר מגלה געוועהן' (חוטני - הרה"ק מראזוואדוב - גילה לי ממש הכל, ואף דברים שלא גילה לבניו, גילה אותם אלי), כי אכן היה רבי לייבוש חביב מאד אצל הרה"ק מראזוואדוב. באמרו כן, רמז כ"ק רבינו לאביו כ"ק רבינו הזקן שיקבש ממנו לומר לו מאותם הדברים שגילה לו הרה"ק מראזוואדוב. הגיב רבינו הזקן ואמר לו: 'ער וועט דאך נישט וועלן, ער וועט דאך נישט וועלן זאגן...' (הוא הרי לא ירצה, הוא הרי לא ירצה לומר...). רבי לייבוש שם לבו אל הדברים שבין כ"ק רבינו לאביו, ואמר: 'אוודאי וועל איך נישט וועלן, דער שווער האט מיר געזאגט, ענק האט ער נישט געזאגט! וועל איך גיין פארציילן?! אוודאי וועל איך נישט וועלן...' (ודאי לא ארצה, הרי חוטני אמר לי, ולכם לא אמר! וכי אלך ואספיק! ודאי לא ארצה בזה...). והמש"ך בדבריו שפתח בהם, ואמר: 'אבער די כוונה פון גיין אויף א ציון האט ער מיר נישט געזאגט, ווייס איך נישט ווי אזוי מ'גייט אויף א ציון' (אבל את הכוונה של הליכה להשתטח על ציון לא אמר לי, ולכן איני יודע איך הולכים על ציון). הגיב רבינו הזקן ואמר לו, כי איתא מהאריה"ק אשר ההולך על ציון ואינו יודע את הכוונה הנכונה בדבר, הרי זה נחשב לדורש אל המתים. ע"כ.

ובאמת יש בענין זה טעות שנותרשה אצל רבים, ונזכיר כאן את פשטות הדברים. כי הנה רגיל בפי ההמון לומר שהולכים 'להתפלל' או 'לבקש ישועה' בציון הק' של צדיק פלוני וכו'. אבל צריכים לדייק בענין זה מאד, ויש לדעת ולהדגיש בכל תוקף שאין שום מציאות של תפלה אל צדיק ח"ו, שהרי אחד מ"ג עיקרי האמונה הוא אשר רק אל הקב"ה לבדו ראוי להתפלל ואין ראוי להתפלל לזולתו כלל.